

Predstavitev Kulturnega in etnomuzikološkega društva *Folk Slovenija*

Uvod

Kulturno in etnomuzikološko društvo Folk Slovenija deluje od leta 1996, ko so ga v Piranu ustanovili poustvarjalci in raziskovalci slovenskega ljudskega glasbenega izročila. Prvotnemu imenu – Kulturno društvo Folk Slovenija – so v letu 2010 dodali etnomuzikološko komponento, obenem pa je društvo postalo slovenski predstavnik v mednarodnem združenju za tradicijsko glasbo (ICTM).¹

KED Folk Slovenija je prostovoljno in nepridobitno združenje v javnem interesu. Njegovi člani s svojim udejstvovanjem na področju kulture in znanosti aktivno prispevajo k bogati ponudbi dejavnosti, ki jih pripravljajo bodisi samostojno bodisi pod društvenim okriljem. Ustvarjajo in raziskujejo tako na podlagi slovenske kot tudi tuje glasbene tradicije, njihov interes pa se zrcali v raznolikih prispevkih in sodelovanjih, s katerimi se lahko društvo pohvali skozi vsa leta svojega obstoja.

Raznolike društvene dejavnosti ponujajo veliko možnosti za srečevanje teorije in prakse. Pretežno poustvarjalni dogodki – koncerti, plesna hiša in pevske delavnice – se vpenjajo v strokovni okvir predavanj in simpozijev, vse od naštetega pa zago-

taavlja prostor za izmenjavo mnenj in prijetno druženje. Člane društva združuje tudi želja po reprezentaciji in popularizaciji domače in tuje glasbene tradicije.

Ustanovitelji so pred skoraj dvajsetimi leti načrtali cilje, ki so v dobršni meri še danes vodilo delovanja. Po besedah prvega predsednika društva doc. dr. Draga Kuneja je bil osnovni namen društva ob ustanovitvi skrb za »povezovanje različnih skupin in posameznikov, ki se ukvarjajo z ohranjanjem,

Julijan Strajnar (citira-levo) in Roman Ravnič (bunkula-desno) predstavljata rezijansko glasbeno tradicijo na predavanju »Svet tradicijskih glasbil na Slovenskem« (foto: Svanibor Pettan).

¹ Več o društvu si lahko preberete na spletni strani <http://folkslovenija.org/>.

proučevanjem, poučevanjem ali populariziranjem slovenske ljudske glasbene dediščine v našem kulturnem prostoru,« kar vključuje ljudske pevce in godce, poustvarjalce slovenske ljudske glasbe in druge, ki so povezani z ljudskim glasbenim izročilom (Knific in Vidakovič, 2013, 105). Novi člani so delovanje postopoma razširili tudi na področje tuje tradicijske glasbe, obenem pa je svoje mesto v društvu dobilo tudi več neprofesionalnih ustvarjalcev. Soustanoviteljica in današnja podpredsednica KED Folk Slovenija Jasna Vidakovič meni: »Prva leta pa vse do delno spremenjenega imena in posledično tudi dopolnjenega statuta društva smo skrbeli predvsem za avtorsko poustvarjanje slovenske ljudske glasbe [...]. Manj, pravzaprav nič, pa v društvenih okvirih nismo posvečali pozornosti, recimo jim, »naturščikom.« S preimenovanjem kulturnega društva Folk Slovenija tudi v etnomuzikološko društvo je ta del današnjega poustvarjanja ljudske glasbe dobil večjo priložnost sodelovanja pri ohranjanju, predstavljanju in ozaveščanju javnosti o razsežnostih in vrednotah tovrstne slovenske glasbene dediščine« (Knific in Vidakovič, 2013, 107).

Leta 2010 dodano etnomuzikološko komponento in sočasno preimenovanje društva v Kulturno in etnomuzikološko društvo pojasnjuje predsednik društva red. prof. dr. Svanibor Pettan: »Ko so me člani Folk Slovenije leta 2009 predlagali za drugi predsedniški mandat (prvi je potekal med leti 2000 in 2004), sem povedal, da bi bila bolj neposredna sinergija teorije in prakse oziroma znanosti in kulture koristna za društvo in tudi za prihodnost etnomuzikologije na Slovenskem. Predlagal sem razširitev imena in izhodišč Folk Slovenije in člani so to pobudo podprli. Tako smo hkrati končno dobili tudi stanovsko etnomuzikološko združenje na Slovenskem, ki ima danes status društva v javnem interesu.« Posledično društvo danes povezuje raziskovalce, izvajalce in pedagoge ter skrbi za njihovo kvalitativno in kvantitativno rast, promovira uporabo ljudskih in etnomuzikoloških virov, se zavzema za zbiranje in objavo knjižnih, zvočnih in avdiovizualnih gradiv ter dejavno sodeluje s sorodnimi društvi in ustanovami na Slovenskem in drugje po svetu.

Prav sodelovanje z najrazličnejšimi ustanovami, kot so Glasbena matica, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Slovenski etnografski muzej, Imago Sloveniae, agencija Celinka.si in druge organizacije, je ključno za uspešno delovanje društva (Knific in Vidakovič, 2013, 107). Velik pomen ima tudi povezava z Glasbenonarodopisnim inštitutom ZRC SAZU (<http://gni.zrc-sazu.si/>), kar razloži etnomuzikologinja dr. Mojca Kovačič: »Nekateri člani KED Folk Slovenija smo hkrati zaposleni tudi na Glasbenonarodopisnem inštitutu, s čimer se dopolnjujeta naša ljubiteljska in profesionalna dejavnost. Projekte pogosto izvedemo v strokovnem sodelovanju, s sodelovanjem pa premagujemo tudi finančne ovire, ki so pogosto na poti pri izpeljavi projektov. Najodmevnejše sodelovanje inštituta in društva je vsakoletna izvedba koncerta Zajuckaj in zapoj, ki bi sicer

Skupina La Porporella nastopa na koncertu v okviru festivala Glasba in drugačnost na Dvornem trgu v Ljubljani (foto: Vojko Veršnik).

zaradi nekaterih administrativnih omejitev državnih institucij ostal brez financiranja. S sofinanciranjem društva ga še naprej uspešno vodimo že šestnajsto leto.«

Med tujimi sodelovanji vsekakor velja omeniti Mednarodno združenje za tradicijsko glasbo (ICTM, <http://ictmusic.org/>), saj KED Folk Slovenija predstavlja njegovo slovensko podružnico. Dr. Mojca Kovačič, ki je tudi predsednica nacionalnega komiteja za Slovenijo, glede sodelovanja med obema združenjema pravi: »Kar nekaj članov Folk Slovenija je dejavnih tudi v okviru mednarodnega združenja za tradicijsko glasbo (ICTM), in sicer tako, da se aktivno udeležujejo znanstvenih konferenc in srečanj, ki jih pripravlja to združenje. Na ta način ostajajo aktivni v svetovnem etnomuzikološkem prostoru in svoja znanja prenašajo tudi v slovenski prostor. Glasbeno dejavni člani Folk Slovenija pa pogosto popestrijo in dopolnijo znanstveni del z umetniškim nastopom in s tem prispevajo k izkustveni naravi etnomuzikološkega dela.« Mnenje o tovrstnem sodelovanju izrazi tudi Marino Kranjac: »Na povabilo predsednika društva dr. Svaniborja Pettana smo maja 2014 s skupino Vruja izvedli koncert na simpoziju etnomuzikologov iz Italije, Avstrije in Slovenije v Pulferu v Italiji. Sprejeti smo bili zelo lepo in veliko udeležencev je po koncertu prišlo k nam, nam čestitalo in kupili so lepo število naših plošč.« Predsednik KED Folk Slovenija in hkrati generalni sekretar ICTM dr. Svanibor Pettan pa izpostavlja nekaj uspešnih skupnih projektov KED Folk Slovenija in ICTM: »Tovrstnih sinergij je bilo kar nekaj, vključno s prvima simpozijema ICTM-ovih študijskih skupin Glasba in manjšine leta 2000 ter Aplikativna etnomuzikologija leta 2008, z znanstvenim srečanjem Etnomuzikologija in etnokoreologija

Udeleženci strokovne ekskurzije v Budimpešti v Muzeju glasbene zgodovine.

v vzgoji in izobraževanju: bistvena vprašanja aplikativne znanosti leta 2006 ter v sklopu dogodkov, s katerimi smo leta 2011 zaznamovali začetek večletnega bivanja uprave ICTM na ljubljanski Filozofski fakulteti.«

Znanstveni okvir društvenega delovanja sega tudi na področje predavanj na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, organiziranih v sodelovanju z ICTM; številni člani – tako poustvarjalci kot etnomuzikologi – so tako v preteklih letih lahko posredovali svoje znanje. Predavanja kot nosilec predmetov pripravlja dr. Svanibor Pettan: »Katedra za etnomuzikologijo na Oddelku za muzikologijo FF UL je stičišče predavanj in delavnic, pri katerih se srečujejo interesi KED Folk Slovenija in ICTM. Člani društva dopolnjujejo pedagoški proces in hkrati tudi sami pridobivajo nova znanja in izkušnje, kajti zahvaljujoč ICTM smo deležni tudi dodatnih nastopov odličnih predavateljev in glasbenikov z vsega sveta. Člani in študentje so skupaj tudi na strokovnih ekskurzijah – leta 2013 smo bili v Budimpešti, leta 2014 pa v Trstu.«

Udeleženci strokovne ekskurzije v Trst so poleg strokovnih ogledov mesta in muzejev sodelovali tudi v oddaji Iz domače zakladnice na tržaškem radiu RAI-A. Strokovna ekskurzija v Budimpešto leto poprej pa nam je ponudila priložnost za seznanjanje z madžarsko plesno dediščino, imenovano tánc ház. Judita Strmčnik, članica pevske skupine Cintare, je izrazila mnenje nekaterih udeleženk: »Za nas pevke, nekdanje folkloristke, je bilo posebno doživetje in bogata izkušnja obisk plesne hiše v Budimpešti, ki smo si jo člani KED Folk Slovenije ogledali leta 2013.« Ekskurzija je bila obenem tudi spodbuda, da je Društvo lani po nekajletnem premoru oživilo slovensko plesno hišo. Pripravil jo je Marino Kranjac: »Januarja in marca smo skupaj z godčevsko zasedbo Zingelci in plesno vaditeljico Alenko Kranjac v Etnografskem muzeju v Ljubljani v sklopu društvenega programa Plesna hiša izvedli delavnici istrskih ljudskih plesov. Udeležba je bila dobra in zelo lepo sprejeta

s strani udeležencev, tako da smo bili tudi izvajalci delavnice zelo zadovoljni z odzivom. Lepo bi bilo, če bi bila Plesna hiša mesečna stalnica našega društva. Obeh plesnih delavnic se je udeležilo lepo število članov društva, študentov in ljubiteljev slovenskih ljudskih plesov.«

Želja, da bi znanje posredovali naprej, je bila v KED Slovenija prisotna že od samega začetka. Tako kot plesna hiša so tudi pevske delavnice ponudile sproščeno okolje za spoznavanje in seznanjanje s slovensko glasbeno tradicijo. Do konca leta 2014 smo izvedli tri delavnice; eno so vodili člani zasedbe Volk Folk, dve pa Katarina Šetinc, ki tudi sicer aktivno sodeluje s številnimi poustvarjalci ljudske glasbe, sama pa je tudi članica zasedbe Lasanthi. Članica organizacijskega odbora društva dr. Mojca Kovačič je opisala ozadje pevske delavnice: »V letu 2014 smo prvič izvedli pevska srečanja, ki smo jih poimenovali Zapojte z nami. V dobrem sodelovanju s hostlom Celica, ki nam je odstopil prostor, smo s pomočjo izkušenih pevcev k petju privabili ljudi različnih profilov (glasbenike, muzikologe, ljubitelje petja). Srečanj se je vsakokrat udeležilo okoli 25 ljudi in kot je bil cilj srečanj, so bili med udeleženci tudi tisti, ki se s tovrstnim načinom petja (ali petjem nasploh) prvič srečujejo. Ker so udeleženci navdušeni, upamo, da bodo srečanja potekala vsaj enkrat mesečno ter da bo srečevanje preraslo v pravo pevsko druženje, ki bo popestrilo kulturni in družabni program v Ljubljani. Za zdaj pojemo slovenske ljudske pesmi, ki se oglasijo tudi večglasno. Vsak udeleženec poje po svojih zmogljivostih in se vključi v petje, kot želi. Namen srečanj ni učenje petja, temveč petje samo oziroma uživanje v skupinskem druženju in petju.«

V okviru organiziranih društvenih dejavnosti tako člani kot nečlani dobijo priložnost za sodelovanje in predstavitev svoje dejavnosti. Ena naših najvidnejših in hkrati najbolj združevalnih poustvarjalnih dejavnosti je vsakoletni koncert članov društva. Običajno ga pripravimo v sodelovanju s katero od

Nastopajoči na letnem koncertu Slovenija, moja dežela (foto: Bojan Stepančič).

ustanov, ki se ukvarja s podobnimi aktivnostmi. Lanski koncert z naslovom *Slovenija, moja dežela* se je odvijal v sklopu festivala Godibodi (več na <http://www.godibodi.si/>). Nastopili so v Sloveniji živeči ustvarjalci različnih narodnosti,² ob ljudski glasbi slovenskega etničnega prostora pa smo lahko prisluhnili tudi arabski, šrilanški, japonski, makedonski in italijanski tradicijski glasbi.

tjem društvenem CD-ju.³ Za snemanje je poskrbel član društva, glasbenik in umetniški vodja založbe Celinka.si (<http://www.celinka.si/>) Janez Dovč, ki meni: »Društvo KED Folk Slovenija in založbo Celinka.si povezuje dolgoročno sodelovanje pri zbirki Sozvočja Slovenije. Številni člani KED Folk Slovenija so v sklopu zbirke izdali samostojne plošče: *Cintare*, Dario Marušič, *Vruja*, *Volk Folk*, *Katice* ... Sodelovanje društva in založbe pa najlepše prikazuje predvsem knjiga z dvema CD-jema *Sozvočja Slovenije*, v kateri se zrcali paleta slovenskih ljudskih ustvarjalcev in poustvarjalcev. Ljudska glasba je odmev prostora, ki v sebi nosi raznolikost pokrajini in jezika. Z zbirko *Sozvočja Slovenije* želimo pokazati, kako pomembno je ohranjanje in spoštovati to raznolikost, ki je pomembno ne samo v kulturnem, ampak tudi v gospodarskem in političnem smislu.«

Društvena dejavnost ni omejena zgolj na poustvarjanje in poučevanje. V sodelovanju z ustanovo Imago Sloveniae je KED Folk Slovenija v okviru festivala Noč v stari Ljubljani v zadnjih letih organiziralo več mednarodnih simpozijev in koncertov na določeno temo: *Kam bi s to harmoniko* (2012), *Glasba in protest* (2013), *Glasba in drugačnost* (2014), v letošnjem letu pa se nam obeta tema s področja glasbe in ekologije. Simpozijev se udeležujejo domači in tuji strokovnjaki z različnih področij,

lanska tema glasbe in drugačnosti pa je privabila tudi dva slovenska učitelja, ki se ukvarjata z otroki s posebnimi potrebami. Manč Kovačič je bil zelo zadovoljen s sodelovanjem: »Področje glasbenega ustvarjanja z ljudmi s posebnimi potrebami pri nas še ni urejeno, zato sem se z velikim navdušenjem odzval povabilu na mednarodni simpozij Glasba in drugačnost, saj sem začutil priložnost, da bi lahko svoje izkušnje delil s somišljeniki. Simpozij je moja pričakovanja v celoti izpolnil, zato si želim, da bi jih bilo v takšni obliki in vsebini čim več.« Vojko Veršnik pa je dodal: »Čeprav se včasih zdi, da so simpoziji namenjeni zgolj strokovnim krogom in so njihova dognanja širši javnosti manj znana (tudi zato, ker mediji temu posvečajo manj pozornosti) pa imajo ta občasno tudi praktične učinke. Tako sta mednarodni večdisciplinarni simpozij in festival Glasba in drugačnost/Music and Otherness odprla nekatera vprašanja v kontekstu drugosti in drugačnosti, posledično pa dala tudi idejo Zvezdanu Martiču za TV-oddajo *Polnočni klub: Vključevanje ljudi s posebnimi potrebami*, v katero sem bil kot gost povabljen tudi sam. Kot učitelj glasbe se ukvarjam s populacijo otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, ki pogosto pozitivno presenetijo tudi mene (Veršnik, 2014), s pomočjo glasbe pa jih poskušam čim bolj vključevati v družbo oz. širši javnosti pokazati njihova močna področja, kar se zagotovo odraža tudi v rasti njihove samozavedi in prepoznavnosti v družbi. Ker pa me zanima aplikativna etnomuzikologija, poskušam z glasbo dosegati konkretne cilje v dobrobit človeka in družbe nasploh.«

Prek naštetih, pa tudi nekaterih drugih dejavnosti KED Folk Slovenija povezuje in združuje ustvarjalce, raziskovalce ter ljubitelje tradicijske glasbe. Vse to potrjujejo tudi mnenja aktivnih članov. Poustvarjalec slovenske tradicijske glasbe Tomaž Podobnikar pravi: »Društvo Folk Slovenija sledim že od njegovega nastanka, pravzaprav od koncerta v Piranu takoj po nastanku društva leta 1996. Pritegnilo me je poustvarjanje prvinskih zvokov naše preteklosti, ki niso zanimivi in prijetni le

2 Nastopili so zasedbi Cintare in Kerlci, skupina Katice, Tomaž Podobnikar, Jasmina Levičar in Mateja Bobek, skupini Lasanthi in Vruja, Emil Zonta, Cveto Rakar in Klaudio Šavron, Janez Dovč, Nagisa Moritoki, skupina Pella in Trio Nur.

3 Prva dva CD-ja z naslovoma Sodobna ljudska glasba na Slovenskem I in Sodobna ljudska glasba na Slovenskem II sta izšli leta 1999 (oz. 2000) in 2002.

Udeleženci mednarodnega simpozija Glasba in drugačnost (foto: Primož Krajnc).

za uho, temveč vsestransko dobrodejni. Sodelovanje na društvenih koncertih in ekskurzijah pomeni praktično preizkušanje in izmenjavo starodavnih, a večnih idej, oplemenitenih s sedanjostjo, ter navsezadnje interaktivno izmenjavo zamisli.«

Tudi Metoda Postolski Košir, članica makedonsko-slovenske pevske skupine Pella, je vesela sodelovanja z društvom: »V skupnem sobivanju so navdušujoči: medgeneracijska vez in medkulturni dialog, raznolikost zgodb, mojstrsko povedanih, zaigranih in zapetih, in resnično, čisto vsi dogodki so bili prežeti z življenjskim optimizmom, hvala vam!« Njunemu mnenju se pridružuje še Judita Strmčnik iz skupine *Cintare*: »Pevkam *Cintar*, ki smo poustvarjalke ljudske glasbe, sodelovanje v društvu veliko pomeni, saj nam nudi široke možnosti, da prenašamo pevsko ljudsko izročilo širšemu krogu poslušalcev. Po drugi strani pa lahko udejanjamo tudi drugi del našega poslanstva, to je izobraževanje in osveščanje mladih, da spoznajo svojo lastno kulturno dediščino, da se je ne sramujejo, ampak so ponosni nanjo.« Pozitivni odzivi članov in uspeh preteklih projektov so prijetna spodbuda tudi za prihodnost; v letošnjem letu tako nadaljujemo z novimi projekti, ki bodo bogatili glasbeno in strokovno ponudbo Ljubljane in drugih slovenskih krajev. Ne želim vas prepričevati, kako prijetna in zanimiva so naša druženja, pa vas namesto tega raje povabim, da jih obiščete in se o tem prepričate na lastne oči in ušesa.

#Viri in literatura

1. Kulturno društvo Folk Slovenija. (1999). *Sodobna ljudska glasba na Slovenskem I*. Ljubljana: Kulturno društvo Folk Slovenija.
2. Kulturno društvo Folk Slovenija. (2002). *Sodobna ljudska glasba na Slovenskem II*. Ljubljana: Kulturno društvo Folk Slovenija.
3. Veršnik, Vojko (2014). Se zavedaš, kaj vse zmore glasba? Ko moč glasbe preseneti tudi pedagoga. *Didakta*, letnik 23, št. 176, str. 48–52.
4. Vidakovič, Jasna in Bojan Knific. (2013). Kulturno-etnomuzikološkemu društvu Folk Slovenija na poti naprej: Premisleki aktivnih in nekdanjih članov ter simpatizerjev društva. V: *Folklornik: Glasilo Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, namenjeno poustvarjalcem ljudskega izročila*. Ljubljana: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, letnik 9, str. 104–120.
5. Vidakovič, Jasna, Eva Dovč, Tanja Dominko, Ana T. Kus. (2011). *Sozvočja Slovenije*. Ljubljana: Agencija Celinka